

ECONOMIC POLICY RESPONSIBILITY

Condition for Sustainable Growth

Stimată doamnă ministru a finanțelor publice,
Stimați reprezentanți ai Fondului Monetar Internațional,
Distinși participanți, Doamnelor și domnilor,

Mulțumesc, în primul rând, pentru invitație și pentru ocazia de a prezenta câteva idei economice din partea Președinției României. Tema conferinței de astăzi este una foarte importantă, aș spune chiar indispensabilă în raport cu obiectivele noastre de performanță economică. Mulțumesc totodată doamnei ministru pentru prezentarea dedicată domeniului finanțelor publice și priorităților de guvernare.

Contextul actual este cum nu se poate mai potrivit pentru a discuta imperativul României de a se așeza pe un trend de creștere sustenabilă. Pe de o parte, pentru că avem un guvern tehnocrat, care trebuie să filtreze deciziile publice prin prisma principiilor economice. Pe de altă parte, pentru că suntem într-un context economic care necesită un „nou început” în materie de politică și strategie economică, adică un nou model de dezvoltare economică.

1. Trinomul post-etapă: post-tranziție, post-aderare și post-criză

Este important, în acest sens, să înțelegem contextul actual în care se găsește economia României, unul circumscris celor 3 post-etape: **post-tranziție, post-aderare și post-criză**. Toate acestea deschid un „nou început” din punct de vedere economic și instituțional.

De aceea, în contextul actual, un nou model de dezvoltare economică ar avea șansa de a integra trei aspecte specifice:

- 1) problema **proprietății și a economiei de piață** – care este definitorie tranziției;
- 2) problema **armonizării instituționale** – specifică aderării europene;
- 3) problema **creșterii nesustenabile și a iresponsabilității financiare** – atât de evidente în condițiile recente crize economico-financiare.

În viziunea noastră, **un nou model de dezvoltare trebuie să abandoneze cel puțin câteva iluzii**: în primul rând, iluzia că prosperitatea se poate construi pe deficite bugetare și datorie publică, ori pe stimularea artificială a consumului, care înseamnă orientare pe termen scurt; apoi, iluzia că politicile financiar-monetare pot ține locul, la nesfârșit, reformelor reale, reformelor structurale; nu în cele din urmă, iluzia că odată ce prosperitatea a fost obținută, ea nu se va mai pierde. Dimpotrivă, criza recentă a lăsat semne dureroase, din acest punct de vedere.

2. Dar cât de sustenabilă este creșterea economică actuală?

Economia globală nu este lipsită, încă, de anumite vulnerabilități. Prognozele de creștere economică globală, de exemplu, au fost recent revizuite, ușor descrescător, la 3,2% pentru 2016. Însă mare parte din această creștere provine din economiile emergente, ele însele supuse unor incertitudini financiare și ajustări structurale.

Uniunea Europeană nu a ieșit din criză cu toate motoarele sale, mai ales că unele efecte temporare se vor diminua, cum ar fi cele ale prețului scăzut al petrolului, dar și ale politicii monetare expansioniste a Băncii Centrale Europene. În ciuda unor semne promițătoare, precum rata șomajului care a coborât sub 9%, cea mai mică din anii post-criză, economia europeană încă suferă la capitolul competitivitate, antreprenariat, investiții.

România va fi, în 2016, pe podiumul creșterii economice din Europa, cu un ritm de creștere de peste 4%, în condițiile unui foarte consistent avans al consumului, care pe primele luni ale anului s-a majorat cu circa 20% față de perioada similară din 2015. Firește, este prematur să vorbim despre schimbarea modelului de creștere economică, de la cea bazată pe exporturi, cum au stat lucrurile în 2013, la creșterea bazată pe consum din 2015 și 2016. Pe de altă parte, pentru a fi sustenabilă, pentru a nu fi un val – care trece ca valul, creșterea consumului trebuie să se bazeze pe progrese în planul productivității și al veniturilor.

În acest sens, nu trebuie să ne mulțumim doar cu această latură cantitativă a creșterii economice, ci să acordăm o atenție aparte laturii calitative, adică ajustărilor structurale, care să aducă îmbunătățirea productivității și creștere economică sănătoasă și durabilă.

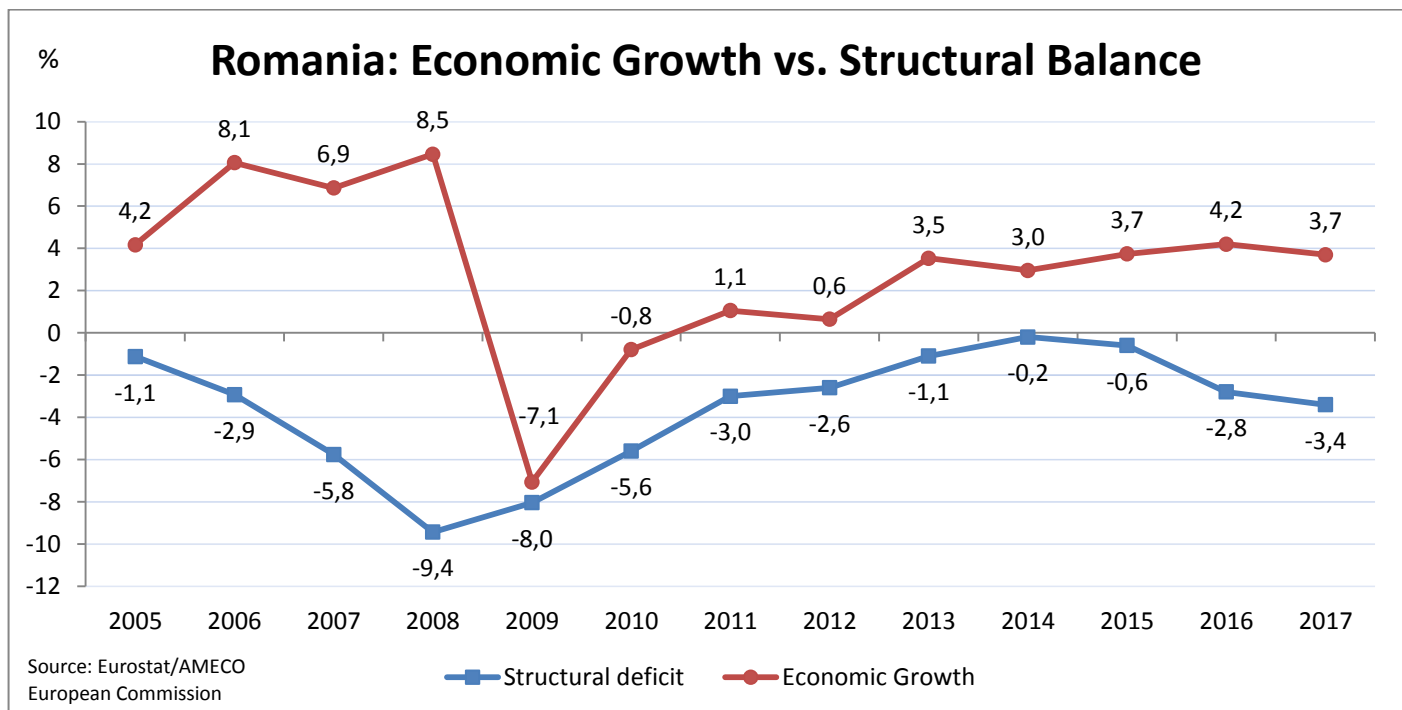
3. Despre calitatea creșterii economice...

În privința calității creșterii economice, există bineînțeles diverse evoluții relevante, diverși indicatori, însă din rațiuni de timp mă voi opri la evidențierea a doar două aspecte.

În primul rând: Deficitul structural și cadrul fiscal-bugetar

Consolidarea fiscală din perioada post-criză a fost recent reversată, în condițiile în care soldul bugetar a înregistrat, din păcate, o deviație semnificativă. În 2016, după cum știți, deficitul este foarte aproape de limita de 3% impusă prin Pactul de Stabilitate și Creștere. Perpetuarea acestui trend, în raport cu dinamica creșterii economice, indică o evoluție prociclică, care ar putea fragiliza bugetul, dar și economia, în eventualitatea unei noi crize.

Această evoluție este, odată în plus, confirmarea faptului că fără o puternică voință politică și guvernamentală, consolidarea fiscală nu poate rezista în raport cu ciclurile electorale. După cum am putut vedea, nici chiar un Acord cu Troika nu a fost suficient pentru a preveni această deviație fiscală.

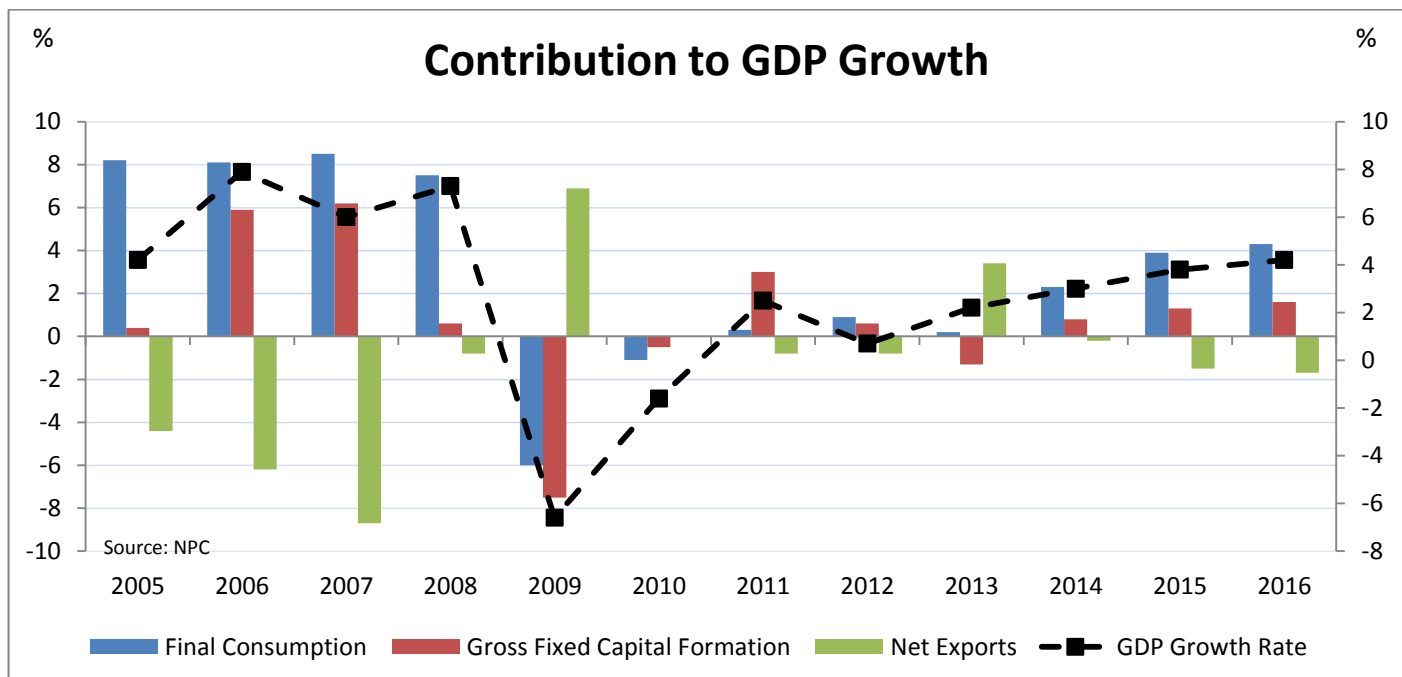

România este una dintre țările Uniunii Europene care, din păcate, reversează trendul de consolidare fiscală din perioada post-criză. În perioada 2015-2017, abaterea deficitului bugetar pare a fi una dintre cele mai mari. În aceste condiții, cadrul fiscal-bugetar general nu este lipsit de riscuri și vulnerabilități, chiar dacă România se împrumută, în acest moment, la rate ale dobânzii aflate la minimum ultimilor ani. În plan global, încrederea investitorilor este încă fragilă iar economiile sunt încă vulnerabile.

Totodată, nu trebuie să uităm lecțiile recente crize, nu trebuie să subestimăm ceea ce semnifică deficitul bugetar pentru calitatea guvernății economice. Practic, **deficitele sunt un fel de notă de plată prin care guvernele transferă, în viitor, costul beneficiilor actuale.** Așa se explică tentația pentru deficite, care în UE a generat criza datoriilor suverane.

În al doilea rând: contribuția la creșterea PIB – expansiunea consumului

În ciuda unor realizări promițătoare în planul producției, cum ar fi recenta producție industrială din luna aprilie, **consumul este, totuși, principala noastră sursă de creștere.** Acesta este efectul reducerii consistente a TVA, cu circa 7 puncte procentuale față de rata medie a TVA din 2014. În acest context, **esențială este revigorarea investițiilor.** Deși 2015 a arătat o revenire a investițiilor sectorului privat, în același timp se adâncește penuria de investiții publice. De aceea se impune, prioritar, **îmbunătățirea capacității administrative a autorităților.** Aceasta este esențială, în special pentru implementarea proiectelor majore de infrastructură – situație care pare a fi, în continuare, călcâiul lui Ahile în sectorul public.

Pe de altă parte, în următorii ani, pentru România este foarte importantă competitivitatea externă. În prezent, exporturile românești depășesc 40% din PIB, ceea ce înseamnă că suntem la media europeană, însă ritmul de creștere a exporturilor s-a înjumătățit. În același timp, pe fondul creșterii consumului, importurile cresc cu un ritm accelerat, dublu decât cel al exporturilor, ceea ce va adânci deficitul comercial și presiunile asociate acestuia.

În cele din urmă, dar nu în ultimul rând, insist pe importanța responsabilității economice.

4. Responsabilitatea economică: cum revenim la creșterea sustenabilă?

România are nevoie de o viziune economică sănătoasă, una pe termen lung, dublată de responsabilitatea decidenților de politică economică. Trebuie să **consolidăm încrederea în instituțiile și în politicile economice, care trebuie gândite dincolo de orizontul ciclurilor electorale**. De exemplu, un semn de responsabilitate pentru dezvoltarea României este să **ieșim definitiv din capcana politicilor prociclice**, adică să nu mai facem deficite în anii de boom economic, așa cum a fost cazul înainte de criză.

Decidenții statali trebuie să gândească pe termen lung și să facă pe termen scurt exact ceea ce este corect să se întâmple pe termen lung. Avem nevoie, în acest sens, de o **guvernare realistă**, care să transceadă termenul scurt și latura cantitativă, în favoarea termenului lung și a abordărilor calitative. Ori aceasta înseamnă consecvență pe calea reformelor structurale, transparență și simplificare fiscală, **reducerea corupției și decuplarea clientelei politice de la banul public**, reducerea birocrăției și creșterea libertății economice, deci, în esență, regândirea profundă a relației dintre stat și cetățean. **O economie sănătoasă trebuie să prospere în sens calitativ, prin productivitate și competitivitate**, căci de aici, sau numai de aici, va veni prosperitatea durabilă.

Vă mulțumesc!